

Näringsutskottets betänkande 2022/23:NU3

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi, som uppgår till ca 4,9 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet regeringens förslag till investeringsplan och till finansiella befogenheter. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedningsavgiften. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som har förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i de särskilda yttrandena.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 21 Energi.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Rambeslutsprocessen	5
Uppföljning av regeringens resultatredovisning	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 21	7
Inledning	7
Utskottets bedömning	7
Statens budget inom utgiftsområde 21	9
Inledning	9
Propositionen	10
Motionerna.....	20
Bakgrund och pågående arbete	23
Utskottets ställningstagande.....	23
Särskilda yttranden	26
1. Statens budget inom utgiftsområde 21 (S).....	26
2. Statens budget inom utgiftsområde 21 (V)	28
3. Statens budget inom utgiftsområde 21 (C)	30
4. Statens budget inom utgiftsområde 21 (MP)	34
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Propositionen	38
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	38
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	40
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 21

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 21 punkt 4 och avslår motionerna

2022/23:1280 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2022/23:2057 av Fredrik Olovsson m.fl. (S),

2022/23:2168 av Marielle Lahti m.fl. (MP) och

2022/23:2196 av Rickard Nordin m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

c) Godkännande av investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen godkänner investeringsplanen för elförsörjning för 2023–2025 som en riktlinje för Affärsverket svenska kraftnäts investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

d) Finansiella befogenheter för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

e) Avgiftsuttag för elberedskapsavgiften

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget under 2023 för elberedskapsavgiften till högst 350 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 13 december 2022

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C)*, Fredrik Olovsson (S)*, Mats Green (M), Monica Haider (S)*, Jessica Stegrud (SD), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S)*, Isak From (S)*, Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V)*, Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP)*, Louise Eklund (L), Aida Birinxhiku (S)* och Ulf Lindholm (SD).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 21 Energi och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen redovisas också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 21 Energi för 2023 som regeringen har föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 4 944 849 000 kronor (prop. 2022/23:1). Den 13 december 2022, dvs. efter att detta betänkande har justerats, väntas riksdagen fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag. Näringsutskottets ställningstagande i detta betänkande till hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 21 i enlighet med finansutskottets förslag.

Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har

beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 21 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Först behandlas regeringens resultatredovisning. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 21 Energi. I detta avslutande avsnitt redovisas också hur utskottet ställer sig till de tillkännagivanden som regeringen har redovisat som slutbehandlade i budgetpropositionens utgiftsområde 21.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 21

Inledning

Utskottet har sedan 2015 kontinuerligt följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen 2015 omfattade i första hand en översiktlig genomgång och analys av de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Efterföljande år har utskottet följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter utskottet har haft på resultatredovisningen. Hösten 2017 genomfördes därutöver en närmare uppföljning av ett anslag per utgiftsområde.

Utskottets senaste iakttagelser och bedömningar redovisades i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2021/22:NU1, bet. 2021/22:NU2, bet. 2021/22:NU3).

Utskottet har under hösten 2022 huvudsakligen fortsatt att följa upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter på resultatredovisningen som utskottet har framfört tidigare.

Utskottets bedömning

Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen, enligt 10 kap. 3 § budgetlagen, i budgetpropositionen ska lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat, och att redovisningen ska vara anpassad till respektive utgiftsområde.

Utskottet vill därefter erinra om den positiva syn på hur resultatredovisningen inom utgiftsområdet har utvecklats under det senaste decenniet och som har redovisats av utskottet i flera tidigare budgetbetänkanden. Vidare kan det finnas skäl att nämna att denna utveckling har varit oberoende av vilka partier som har haft regeringsmakten. Utskottet välkomnar trots denna positiva grundsyn en fortsatt dialog med företrädare för regeringen och Regeringskansliet för att utveckla och förbättra redovisningens träffsäkerhet och struktur även fortsättningsvis. Med detta sagt fokuserar utskottet på de synpunkter som framfördes i motsvarande budgetbetänkande hösten 2021 och med inriktning på att identifiera och värdera hur regeringen har valt att hantera dessa synpunkter.

När det gäller mål och indikatorer konstaterade utskottet hösten 2021 att det saknades indikatorer för pelaren ekologisk hållbarhet, inom det övergripande målet för energipolitiken. Vidare anförde utskottet att i syfte att främja

läsbarheten i resultatredovisningen är det viktigt att regeringen motiverar tillkomsten av nya indikatorer och bedömningsgrunder. Vidare ansåg utskottet att det även bör framgå tydligt hur de valda indikatorerna bör tolkas.

Här kan utskottet först konstatera att regeringen har uppmärksammat denna synpunkt och anger att den har gett Energimyndigheten i uppdrag att föreslå lämpliga indikatorer kopplat till pelaren ekologisk hållbarhet. Utskottet har noterat att uppdraget gavs i ett reviderat regleringsbrev till Energimyndigheten i juni 2022. Inriktningen på uppdraget innebär att myndigheten ska föreslå två till fem lämpliga indikatorer för att följa upp det övergripande målet om ekologisk hållbarhet inom energipolitiken. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 mars 2023. Utskottet ser positivt på regeringens hantering av den aktuella synpunkten och förutsätter att de indikatorer som uppdraget utmynnar i redovisas i nästa budgetpropositions resultatredovisning.

Regeringen redovisar vidare att den sedan tidigare har lagt till två indikatorer för att mäta måluppfyllelsen när det gäller industrins konkurrenskraft. I årets budgetproposition introducerar regeringen ytterligare en indikator för detta ändamål – naturgaspriserna – eftersom priset på naturgas påverkar konkurrenskraften hos dem som använder gas. Därtill motiveras den nya indikatorn med att gaspriserna har påverkan på elpriset. Regeringen anger att de tre omnämnda indikatorerna motiverar att indikatorn för industrins energikostnader kan utgå eftersom den bedöms vara överflödig.

Här är utskottets uppfattning att motiveringen bakom den nya indikatorn och hur den lämpligen bör tolkas kunde ha varit mer utförlig. Därtill anser utskottet att det bör övervägas noggrant innan en indikator avvecklas, eftersom riksdagen därigenom riskerar att förlora värdefulla möjligheter att göra sådana iakttagelser av utvecklingen över tid som förutsätter längre tidsserier. Utskottet anser att det därför kunde ha varit lämpligt att behålla indikatorn för industrins energikostnader parallellt med de övriga indikatorerna under ett antal år innan det fanns anledning att överväga att avveckla denna indikator.

När det gäller regeringens bedömning av måluppfyllelsen påpekade utskottet hösten 2021 att regeringen hade redovisat bedömningar av måluppfyllelse för de flesta av de riksdagsbundna målen inom utgiftsområdet men inte för alla. En bedömning när det gällde utvecklingen av den totala andelen förnybar energi hade gjorts tidigare i resultatredovisningen men inte i avsnittet med regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Det gjordes inte heller någon bedömning av måluppfyllelse när det gällde pelaren ekologisk hållbarhet och inte heller hänvisades det till om denna bedömning redovisades i något annat utgiftsområde.

Här kan utskottet konstatera att regeringen redovisar att Sverige har uppnått de energipolitiska mål som hade målåret 2020 (inklusive ett mål om den totala andelen förnybar energi). Det saknas emellertid fortfarande en bedömning av måluppfyllelsen när det gäller det grundläggande energipolitiska målet ekologisk hållbarhet. Om detta sammanhänger med att det inte finns några resultatindikatorer knutna till detta mål i linje med vad utskottet har konstaterat ovan,

kan regeringens uppdrag till Energimyndigheten om att ta fram sådana indikatorer förväntas underlätta regeringens möjligheter att göra en kvalificerad bedömning av måluppfyllelsen på detta område.

Statens budget inom utgiftsområde 21

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Riksdagen fastställer även avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att ge affärsverket finansiella befogenheter i enlighet med det som regeringen har föreslagit. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 21 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

Den 13 december 2022 väntas riksdagen fatta beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2023 och om en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2024–2025.

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	V	C	MP
2023 (föreslagen utgiftsram)	4 945	–367	225	–317	20 706
2024 (utgiftsberäkning)	5 017	–358	4 675	–480	18 406
2025 (utgiftsberäkning)	4 629	–358	6 900	–483	15 706

Av tabellen ovan framgår regeringens och motionärernas förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi för 2023 och motsvarande beräkningar för 2024–2025. Andra uppfattningar än regeringens om utgiftsramarnas storlek har redovisats i partimotionerna 2022/23:2074 (S), 2022/23:1299 (V), 2022/23:2180 (C) och 2022/23:2275 (MP).

Av tidsskäl har finansutskottet inte berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) eller de motioner som har väckts om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Finansutskottet justerade sitt betänkande om utgiftsramarna (bet. 2022/23:FiU1) den 12 december 2022.

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Utgångspunkten för beredningen är att ramen för utgiftsområde 21 Energi fastställs av riksdagen till 4 944 849 000 kronor i enlighet med vad finansutskottet har föreslagit.

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. Den utgiftsram som regeringen föreslår fördelas på elva anslag. I bilagan redovisas också de förslag som finns i motionerna 2022/23:2057 (S), 2022/23:1280 (V), 2022/23:2196 (C) och 2022/23:2168 (MP). Enligt förslaget i propositionen kompletteras sex av anslagen inom utgiftsområdet med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren, vilket framgår av bilaga 3.

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning som det beskrivs i budgetpropositionen. Efter det beskrivs energipolitikens inriktning och de tillkännagivanden som regeringen har redovisat i budgetpropositionen. Därefter redovisas regeringens överväganden om vart och ett av de elva anslagen inom utgiftsområdet och de föreslagna bemyndigandena. Slutligen beskrivs de motioner som innehåller alternativa förslag till anslag.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar frågor om tillförsel och användning av energi samt elsäkerhet. Myndigheter som hör till utgiftsområdet är Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Elsäkerhetsverket och Oljekrisnämnden.

Politikens inriktning

Regeringen anser att den svenska energipolitiken behöver en ny inriktning. Därför avser den att återkomma till riksdagen med förslag om att målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040 ersätts med mål om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040. Vidare är det regeringens avsikt att göra en myndighetsöversyn på energiområdet utifrån inriktningen att säkerställa att alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraften, utgör en naturlig del av energisystemet.

Vidare anser regeringen att hushåll och företag ska få rimliga och förutsebara elpriser och att robustheten i elsystemet ska återställas. Effektivisering av styrmedel och stöd, färre administrativa hinder och satsningar på ny teknik och innovation anges som medel för att uppnå detta. Regeringen redovisar också avsikten att se till att en del av Svenska kraftnäts s.k. flaskhalsintäkter återförs till elkonsumenterna genom utbetalning av ett tillfälligt högkostnadsskydd. Regeringen avsätter även medel under 2023 inom utgiftsområde 24 Näringsliv för ett riktat elstöd till elintensiva företag.

Regeringen konstaterar att prognoser pekar på att elkonsumenterna kan komma att fördubblas eftersom Sverige elektrifierar större delar av industrin och

transportsektorn. Därför anser den att energipolitiken behöver utvecklas för att kunna möta en elanvändning som kan uppgå till minst 300 TWh 2045. En av regeringens främsta prioriteringar är att arbeta för att säkra ny planerbar elproduktion i Sverige. Enligt regeringen handlar det om att möjliggöra ny kärnkraft eftersom kärnkraften ska ha en avgörande roll både i att återupprätta en leveranssäker och trygg elförsörjning samt för att åstadkomma en effektiv klimatomställning. Regeringen meddelar avsikten att återkomma till riksdagen med ett förslag på en garantiram för kärnkraft i syfte att säkra en stabil elförsörjning i Sverige. Utöver detta görs satsningar på forskning och innovation om kärnkraft, inklusive forskning inom strålsäkerhetsområdet och på att stärka kompetensen vid de myndigheter som är viktiga för kärnkraftens utveckling.

För att hjälpa hushållen att klara den kommande vintern avser regeringen att genomföra åtgärder som kommer att lindra effekterna av höga elpriser för hushåll och företag. Genom arbetet i EU kommer regeringen verka för att ta fram gemensamma åtgärder som kommer att stärka försörjningstryggheten och minska energipriserna.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har tillsammans med flera andra faktorer som nämns i budgetpropositionen gjort att elförsörjningssituationen inför den kommande vintersäsongen är ansträngd. Regeringen föreslår därför att anslaget för elberedskap höjs för att stärka det civila försvaret inom energiområdet för att sektorn bättre ska kunna förebygga, motstå och hantera sådana störningar i energiförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället.

Regeringen konstaterar vidare att en effektiv användning av energi bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och till minskad klimat- och miljöpåverkan men minskar även konsumenternas sårbarhet mot höga energipriser. Myndigheter inom den statliga förvaltningen har därför fått i uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder med syfte att minska sin elanvändning. Vidare föreslås åtgärder för energieffektivisering på ca 1,2 miljarder kronor under 2023–2025. Satsningen omfattar bl.a. ett investeringsbidrag för konvertering av uppvärmningssystem och energieffektiviserande renovering av småhus som värms med direktverkande el eller gas.

När det gäller förnybar elproduktion ska kraven på bygglov för integrerade solceller ses över och regeringen kommer även att föreslå höjd subventionsgrad för solceller inom ramen för skattereduktionen för grön teknik. Regeringen anför därtill att vindkraften har en viktig plats i energimixen, men den ska verka under konkurrensneutrala villkor, och byggas med hänsyn taget till lokala intressen och miljö.

Den omfattande elektrifiering som samhället står inför ställer stora krav på effektiva och snabba tillståndprocesser för elnät. Regeringen föreslår därför att Energimarknadsinspektionen tillförs ytterligare medel för att inte myndigheten ska vara en flaskhals i detta sammanhang.

Transportsektorns elektrifiering ska bl.a. underlättas genom att medel tillförs för utbyggnad av laddinfrastruktur i hela landet. Resurstillskotten ska fördelas mellan i första hand stöd till publika laddstationer för lätta fordon och stöd till elektrifiering av tunga transporter.

Avslutningsvis konstaterar regeringen att kraftvärme bidrar till planerbar och stabil elförsörjning i Sverige, men att avfallsförbränningsskatten har försvagat lönsamheten för kraftvärme i Sverige. Regeringen meddelar därför avsikten att avskaffa avfallsförbränningsskatten och att produktionen av värme i kraftvärme- och värmeverk inom EU:s utsläppshandelssystem ska befrias från koldioxidskatt.

Redovisade tillkännagivanden

I budgetpropositionen redovisar regeringen tre tillkännagivanden från riksdagen som gäller energipolitiken. Samtliga dessa anges som slutbehandlade. Utöver dessa tre tillkännagivanden redovisar regeringen även ett tillkännagivande om den s.k. reduktionspliktens effekter som riksdagen har beslutat på förslag av miljö- och jordbruksutskottet (bet. 2020/21:MJU23, rskr 2020/21:411). Detta tillkännagivande anges som ej slutbehandlat.

De tre tillkännagivanden som anges som slutbehandlade är:

- tillkännagivande om att energiforskning bör omfatta alla relevanta kraftslag inklusive kärnkraft (bet. 2018/19:NU14, rskr. 2018/19:253)
- tillkännagivande om att tidsfrister och kontaktpunkt bör omfatta koncessionspliktiga elnät (bet. 2020/21:NU27, rskr. 2020/21:394)
- tillkännagivande om att regeringen ska utarbeta en strategi för kraft- och fjärrvärme (bet. 2021/22:NU15, rskr. 2021/22:214).

Regeringen anger följande som grund för att den anser att de tre tillkännagivandena är slutbehandlade. När det gäller det förstnämnda tillkännagivandet om energiforskning konstaterar regeringen att i villkoren för anslaget 1:4 Energiforskning, anslagsposten 11 Forskning, utveckling och innovation har det förtydligats att Energimyndigheten har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen för forskning och innovation på energiområdet. Mot denna bakgrund har Energimyndigheten beslutat att stödja ett kompetenscentrum på kärnkraftsområdet. Dessutom har Energimyndigheten beviljat medel till Swedish Modular Reactors AB för demonstration av en blykyld mindre reaktor.

När det gäller det andra tillkännagivandet konstaterar regeringen att det innebär att bestämmelserna om tidsfrister och kontaktpunkt även bör omfatta koncessionspliktiga elnät, eftersom det är mer i linje med det s.k. förnybartdirektivets syfte, som anger att tidsfristerna på högst två år ska omfatta samtliga relevanta förfaranden. I budgetpropositionen anger regeringen att det inte

finns några hinder för att inkludera koncessionspliktiga elnät eftersom förnybartdirektivet inte förhindrar att medlemsländerna går längre än direktivets minimikrav.

Beträffande det sist nämnda tillkännagivandet konstaterar regeringen att Energimyndigheten i juni 2022 fick i uppdrag att ta fram ett förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten bl.a. genomföra en översyn av byggregler, EU-regler för biobränslen samt skatter och andra styrmedel som påverkar fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 15 december 2023.

Anslag och bemyndiganden för 2023

Regeringen föreslår att drygt 4,9 miljarder kronor anvisas till utgiftsområde 21 Energi för 2023. Fördelningen av medel på de elva olika anslagen inom utgiftsområdet framgår nedan och av bilaga 2. För sex av anslagen föreslår regeringen att den ska bemyndigas att ingå ekonomiska förpliktelser som leder till utgifter under de kommande åren. Förslagen till bemyndiganden redovisas i bilaga 3. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen ska fastställa avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2023. I det följande redogörs för regeringens förslag till anslag och bemyndiganden för 2023 för utgiftsområde 21 Energi.

Anslaget 1:1 Statens energimyndighet får användas för Energimyndighetens förvaltningsutgifter samt för Fjärrvärmenämnden. Myndigheten bedriver också viss avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet. Vidare finansieras viss verksamhet vid myndigheten genom offentligrättsliga avgifter av vilka myndigheterna får disponera en viss del. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar knappt 453 miljoner kronor för 2023 till anslaget 1:1 Statens energimyndighet. Anslaget föreslås öka med 7,5 miljoner kronor fr.o.m. 2023 till följd av att regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civila försvar. Ökningen finansieras genom minskningar av anslaget 2:4 Krisberedskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Energimyndighetens anslag ökas därtill med 1 miljon kronor fr.o.m. 2023 för att finansiera myndighetens arbete med ett informationscentrum för hållbart byggande med fokus på energieffektiviserande renovering. Denna höjning finansieras med en motsvarande sänkning av anslaget 1:4 Boverket inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering får användas för utgifter för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt för stöd till energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder samt utredningsinsatser. Anslaget får användas för utgifter för genomförandet av EU-rättsakter samt annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Det är även möjligt att använda anslaget för utgifter för utveckling

av styrmedel för energieffektivisering samt för insamling av ny och utveckling av befintlig energistatistik som kan användas i syfte att minska energianvändningen. Anslaget får också användas till investeringsstöd som leder till minskad el- och gasanvändning i lokaler och hos hushåll samt de administrativa utgifter som ett investeringsstöd medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 397 miljoner kronor till anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering under 2023. Den föreslagna nivån innebär en ökning med 379 miljoner kronor under 2023 för satsningar på energieffektivisering i småhus som värms upp med direktverkande el eller gas i syfte att minska sårbarheten för höga energipriser och bidra till ökad försörjningstrygghet. Satsningen inkluderar ett ekonomiskt investeringsbidrag för konvertering av uppvärmningssystem och energieffektiviserande renovering av småhus som i dag värms med direktverkande el eller gas. Det ekonomiska investeringsbidraget ska administreras av länsstyrelserna med stöd av Boverket.

För att möjliggöra planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 660 miljoner kronor 2024 och 2025.

Anslaget 1:3 Insatser för fossilfri elproduktion får användas för arbete med informations-, utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser i syfte att underlätta för utvecklingen av fossilfri elproduktion. Anslaget får även användas för utgifter för stöd till länsstyrelser, kommuner och regioner samt föreningar för samordnings- och informationsinsatser. Vidare får anslaget användas för att finansiera studier av miljöeffekter av etableringar av förnybar elproduktion inklusive utveckling av tekniska och andra lösningar för att underlätta samexistens med övriga samhällsintressen. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 21 miljoner kronor för 2023 till det aktuella anslaget. Det innebär en minskning med 4 miljoner kronor jämfört med vad som hade beräknats för det aktuella året i budgetpropositionen för 2022.

För att möjliggöra planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 miljoner kronor 2024 och 2025.

Anslaget 1:4 Energiforskning får användas för utgifter och statsbidrag för forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baseras på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Utöver detta får anslaget även användas för arbete med forskningsrelaterade uppgifter, utgifter för utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt forsknings- och utvecklingssamarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningssamarbeten.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar närmare 1 418 miljoner kronor till anslaget 1:4 Energiforskning för 2023. Anslaget föreslås öka med 50 miljoner kronor 2023 för finansiering av ytterligare forskning och innovation om kärnkraft.

För att möjliggöra planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3,3 miljarder kronor 2024–2028.

Anslaget 1:5 Energimarknadsinspektionen får användas för Energimarknadsinspektionens förvaltningsutgifter. Vidare finansieras viss verksamhet vid myndigheten genom offentligrättsliga avgifter av vilka myndigheten får disponera en viss del. Regeringen bedömer att myndigheten behöver resurser för att kunna fortsätta arbetet med att halvera ledtiderna för tillståndsprocesser för elnät och säkerställa en utvecklad elmarknad. Därför föreslår den att anslaget ökas med 25 miljoner kronor 2023. Anslaget föreslås också öka med 3,5 miljoner kronor under 2023 som en följd av att den nya strukturen för samhällets krisberedskap medför ytterligare arbetsuppgifter för myndigheten. Sammantaget innebär detta att regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 209 miljoner kronor till anslaget 1:5 Energimarknadsinspektionen för 2023.

Anslaget 1:6 Elberedskap får användas för utgifter för elberedskap, civilt försvar inom energisektorn och ersättning för solidaritetsgas som begärs enligt artikel 13 i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävandet av förordning (EU) nr 994/2010 och för dammsäkerhet. Anslaget får också användas för utgifter för tillsynsuppdrag enligt säkerhetsskyddslagen. För att förstärka insatserna för elberedskap föreslås anslaget öka med 90 miljoner kronor 2023. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar totalt 453 miljoner kronor för 2023 till anslaget 1:6 Elberedskap.

För att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Den långa tidsramen är nödvändig för de långa drifts- och underhållsavtal som måste tecknas för att säkerställa nödvändiga elberedskapsåtgärder. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 miljarder kronor 2024–2038.

Regeringen föreslår vidare att avgiftsuttaget under 2023 för elberedskapsavgiften fastställs till högst 350 miljoner kronor. Elberedskapsavgiften tas ut av den som har nätkoncession och finansierar åtgärder som beslutas med stöd av elberedskapslagen (1997:288). Åtgärderna syftar till att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället och att tillgodose elförsörjningen vid höjd elberedskap. Åtgärderna finansieras från den del av anslaget 1:6 Elberedskap som disponeras för elberedskap av Svenska kraftnät. Anslaget uppgår till motsvarande belopp som avgiftsuttaget över tid.

Anslaget 1:7 Avgifter till internationella organisationer får användas för utgifter till internationella organisationer samt utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 25 miljoner kronor till det aktuella anslaget för 2023.

Anslaget 1:8 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m. får användas för utgifter för statsbidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare samt information till energi- och klimatrådgivningens målgrupper. Anslaget får också användas för administrativa utgifter kopplade till energi- och klimatrådgivningen. Vidare får anslaget användas för att finansiera länsstyrelsernas arbete med att samordna kommuner, företag och andra aktörer i länet och driva utveckling, genomförande, uppföljning och utvärdering av regionala energi- och klimatstrategier. Utöver detta får anslaget också användas för stöd till lokala och regionala nätverk och samverkansprojekt för att utveckla och sprida erfarenheter om arbetsmetoder, teknik och annan kunskap kring energi- och klimatomställning i t.ex. miljötillsyn, cirkulär omställning, fysisk planering och offentlig upphandling. Anslaget får även användas för utgifter för att genomföra elektrifieringsstrategin samt för att täcka utgifter för uppdrag som syftar till att bidra till strategins genomförande. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 155 miljoner kronor för 2023 till det aktuella anslaget.

För det aktuella anslaget föreslår regeringen också att den bemyndigas att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 miljoner kronor 2024 och 2025. Bemyndigandet motiveras med att det underlättar planeringen och tecknandet av avtal om fleråriga projekt om regeringen kan fatta beslut som medför åtaganden för kommande år.

Anslaget 1:9 Elsäkerhetsverket får användas för Elsäkerhetsverkets förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 73 miljoner kronor för 2023 till det aktuella anslaget. Det bör nämnas att Elsäkerhetsverkets verksamhet i huvudsak finansieras med elsäkerhetsavgiften.

Anslaget 1:10 Laddinfrastruktur får användas för utgifter för stöd till och investeringar i publika stationer för snabbladdning av elfordon för ökad tillgänglighet, redundans och kapacitetshöjning längs större vägar, stöd till publik laddning på allmän platsmark och infrastruktur för elektrifiering av tunga transporter genom statiskstationär laddning eller tankning samt för utbyggnad av infrastrukturen för ellastbilar i regionala nätverk och sammanhängande stråk mellan Sveriges större städer. Stödet för att ställa om lastbilarna ska vara teknikneutralt. Anslaget får även användas för stöd till laddinfrastruktur i hamnar och på kajer, till utgifter för laddstationer för el och tankstationer för vätgas och till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplat till stödet. Det får även användas för att infria ingångna åtaganden i fråga om de tidigare anslagen 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter inom utgiftsområde 21 Energi och 1:23 Laddinfrastruktur inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Regeringen anför att eldrivna transporter ska möjliggöras i hela landet genom en snabb, samordnad och samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av ändamålsenlig laddinfrastruktur. Mot den bakgrunden föreslår regeringen en satsning för att säkerställa en förbättrad tillgänglighet till laddinfrastruktur och ökad laddkapacitet i hela landet. Även för tunga transporter behöver laddinfrastrukturen byggas ut på depåer, för destinationsladdning och längs vägar i hela landet, med början för de regionala godstransporterna för att successivt bilda sammanhängande stråk i hela landet. Regeringen anser att hamnar har en viktig roll som nav för elektrifiering av flera trafikslag. Därför behöver laddinfrastrukturen även byggas ut i hamnar och på kajer.

Den beskrivna satsningen innebär att anslaget föreslås öka med 90 miljoner kronor och totalt uppgå till 1 090 000 000 kronor 2023. Anslagets namn och ändamål har också justerats för att inkludera den ovan nämnda satsningen.

Till anslaget 1:10 Laddinfrastruktur föreslår regeringen även att den ska bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden under 2023 som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1,3 miljarder kronor 2024 och 2025.

Slutligen föreslår regeringen anslaget 1:11 Biogasstöd vars ändamål är att täcka utgifter för att stimulera utvecklingen av biogasproduktion. Anslaget får även användas för de administrativa utgifter som detta medför. Under 2023 föreslås anslaget minska med 50 miljoner kronor till följd av en överföring till anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel för stöd till metangasreducering.

Sammantaget innebär detta att regeringen föreslår att 650 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:11 Biogasstöd för 2023.

Svenska kraftnäts investeringsplan

Svenska kraftnät är ett affärsverk vars huvudsakliga uppgift är att på ett affärsmissigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Denna del av verksamheten finansieras förutom av nät-, system- och kapacitetsavgifter genom lån. Riksdagen fastställer ett tak för belåningen och föreslås även godkänna Svenska kraftnäts investeringsplan.

När Svenska kraftnät bildades i början av 1990-talet var transmissionsnätet för el i en fas av förvaltning och låga investeringsvolym, vilket har övergått till en fas av omfattande ny- och ombyggnation. Det innebär en väsentligt ökad investeringsvolym för att öka överföringskapaciteten i Nordeuropa, förbättra driftssäkerheten, förnya befintliga anläggningar, ansluta ny elproduktion, främst i form av vindkraftsparker, och anpassa transmissionsnätet till förändrade överföringsmönster. Investeringarna i det svenska transmissionsnätet har ökat kraftigt och en nivå i storleksordningen tio miljarder kronor per år kommer enligt regeringen att kvarstå under överskådlig tid. Budgeten för anskaffning och nya investeringar mer än tredubblas under perioden och uppgår till

knappt 8,2 miljarder kronor 2025. Budgeten för reinvesteringar väntas fyrdubblas under samma period.

I budgetpropositionen konstaterar regeringen att Svenska kraftnät har redovisat sitt förslag till investerings- och finansieringsplan för treårsperioden 2023–2025 som omfattar åtgärder i transmissionsnätet inklusive utlandsförbindelser och utrustning för elektronisk kommunikation. De planerade investeringarna under den aktuella perioden beräknas uppgå till 27,3 miljarder kronor varav ca 6,3 miljarder kronor avser 2023. Tidsmässiga förskjutningar som kan påverka investeringsnivåerna de enskilda åren kan förekomma.

Regeringen delar Svenska kraftnäts bedömning av vilka investeringar som bör göras de närmaste åren och föreslår därför att investeringsplanen godkänns som en riktlinje för affärsverkets investeringar. Regeringen konstaterar vidare att den höga investeringsvolymen ställer krav på planering, analys av resursåtgång samt uppföljning och kontroll i verksamheten. Det är därför viktigt att Svenska kraftnät redovisar ekonomiska bedömningar, motiv för och konsekvenser av investeringar, underlag för prioriteringar och utfall av föregående investeringsplan.

Svenska kraftnät ansluter i huvudsak nät från andra nätägare till transmissionsnätet. Under de senaste åren har havsbaserad vindkraft gått från att vara en nästintill obetydlig del av Svenska kraftnäts portfölj av ansökningsärenden till att utgöra en stor del av den ansökta volymen. På användarsidan har anslutning av större enskilda användare återigen blivit aktuell under de senaste åren. Svenska kraftnät har fått flera ansökningar som gäller anslutning av elintensiva industrier, och under det senaste året har flera större förfrågningar inkommit som rör omställningen till en mer fossilfri tillverkning.

I budgetpropositionen redovisar regeringen översiktligt de investeringsprojekt som var för sig överstiger 400 miljoner kronor. Projekten samlas under olika underrubriker med bäring på vilken typ av investeringar det handlar om (exempelvis anslutningar, marknadsintegration, systemförstärkning, ny- och reinvesteringar). Några av projekten omnämns kortfattat i det följande.

Under 2023–2025 pågår ett 40-tal olika projekt som möjliggör anslutning av ny elproduktion, främst nya vindkraftsparker. Det handlar exempelvis om anslutning av vindkraftsparker i Väröbacka (havsbaserad) och i Gäddtjärn (landbaserad). Även större användare kommer att anslutas (som exempelvis Hybrit-anläggningen i Norrbotten).

Investeringar med inriktning på marknadsintegration handlar bl.a. om att bygga bort begränsningar i överföringsförmågan. Projekten genomförs dels för att öka marknadsintegrationen mellan Sverige och andra länder, dels för att bygga bort handelsbegränsningar inom landet. Under 2023–2025 kommer arbete utföras i flera större projekt. Det är exempelvis Aurora Line som är en ny 400 kV-ledning mellan Sverige och Finland. Svenska kraftnät och 50 Hertz, en av de tyska transmissionsnätoperatörerna, har vidare slutit ett avtal om en ny förbindelse, Hansa Powerbridge, mellan elområde 4 och Tyskland. Förbindelsen planeras att tas i drift 2026. Syftet är att möjliggöra export genom ökad handelskapacitet mellan Sverige och Kontinentaleuropa men även att

förbättra importmöjligheterna under perioder med stora europeiska överskott. För att reducera överföringsbegränsningar i sydöstra Sverige planeras en ny luftledning på 400kV som beräknas öka överföringskapaciteten mellan elområdena 3 och 4 med ca 500 MW. Ledningen kommer även att få betydelse för utlandsförbindelsen Nordbalt samt möjliggöra anslutning av havsbaserad vindkraft och bidra till att upprätthålla driftsäkerheten.

Under 2023–2025 pågår även ett 40-tal större systemförstärkande projekt vars syfte är att stärka eller upprätthålla driftsäkerheten och därmed långsiktig leveranssäkerhet i kraftsystemet. Det handlar bl.a. om Åtgärds paketet Norrlandskusten som består av nio ingående projekt. Behovet av effektuttag längs kusten i övre Norrland har ökat kraftigt och åtgärder behöver därför genomföras för att möjliggöra nya anslutningar. Paketet omfattar bl.a. ledningsförstärkningar och nya stationer. Ett annat exempel är att Svenska kraftnät har konstaterat att det behövs en ny kabelförbindelse till Gotland ca 2030 för att möta prognostiserad förbrukningsökning på ön. Olika kabelalternativ utreds för närvarande. Dessutom genomförs investeringar för att uppgradera elnäten genom både östra och västra Stockholm.

Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

När det gäller Svenska kraftnäts finansiella befogenheter föreslår regeringen följande:

- Regeringen bemyndigas även att för 2023 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret.
- Regeringen bemyndigas för 2023 att besluta om delägarlån eller borgen om högst 600 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier.
- Regeringen bemyndigas att för 2023 bevilja lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen som uppgår till högst 700 miljoner kronor.
- Regeringen bemyndigas för 2023 att besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 250 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 miljoner kronor.

Bemyndigande att låta Svenska kraftnät ge lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen (1997:857) ryms inom den sammanlagda ramen och syftar främst till att finansiera åtgärder, utom drift och underhåll, för att öka elnätets kapacitet för att underlätta anslutningen av anläggningar för produktion av förnybar el, om det finns särskilda skäl att anta att en sådan anslutning annars inte kommer att äga rum. Regeringen anger att den kommer att kräva full ersättning för statens risk i samband med borgensteckning eller långivning.

Motionerna

I partimotion 2022/23:1280 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 5 169 849 000 kronor. Det är 225 miljoner kronor mer än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2023. Motionärerna aviserar en omfattande satsning på investeringar för klimatet fr.o.m. 2024 inklusive satsningar som ska underlätta omställningen till förnybar energi och säkra den lokala energiförsörjningen.

I motionärernas förslag till anslag inom utgiftsområde 21 Energi för 2023 anges att de vill avveckla kärnkraften och att de mot den bakgrunden avvisar regeringens förslag om att avsätta 50 miljoner kronor för forskning och innovation på kärnkraftsområdet.

Utöver detta vill motionärerna gynna de kommuner där vindkraft har byggts genom ett statligt stöd under en övergångsperiod på två år. Tanken är att detta stöd ska fungera som en ersättning till de berörda kommunerna för vindkraftsparker som har tillkommit innan den produktionsbaserade ekonomiska ersättning som Vänsterpartiet vill genomföra har förverkligats och som ska betalas av elproducenten och gå till de lokalsamhällen där vindkraft byggs. För att införa stödet föreslår motionärerna ett nytt anslag 99:1 Vindkraft – ersättningsmodell till kommunerna. Under 2023 föreslås det nya anslaget uppgå till 275 miljoner kronor.

Avslutningsvis bör det nämnas att motionärerna listar två nya anslag i sin motion: Stärkt elöverföringskapacitet och Investeringar till lokal förnybar elproduktion. Till dessa föreslås emellertid inga medel förrän under 2024 och 2025.

I kommittémotion 2022/23:2057 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 4 577 849 000 kronor. Det är 367 miljoner kronor mindre än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2023. Motionärerna betonar att Sverige behöver mycket mer el de närmaste åren, för att få ned priserna, men också för att klara klimat- och industriomställningen när näringslivet ställer om från fossila bränslen till el. Enligt motionärerna behöver potentialen i alla fossilfria energislag nyttjas – vindkraft, kärnkraft, vattenkraft, solenergi m.fl. som tillsammans kan gynna omställningen och säkra såväl den svenska elproduktionen som konkurrenskraften.

Jämfört med regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 21 Energi föreslår motionärerna endast justeringar av ett av anslagen, nämligen anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering. Motionärerna vill se ökade satsningar på energieffektivisering i bostäder. Eftersom möjligheterna till energieffektiviseringsåtgärder i småhus ökar som en konsekvens av att reglerna för rotavdraget justeras i partiets budgetmotion, vill motionärerna att de medel som är föreslagna av regeringen för det nyssnämnda anslaget flyttas till utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och där inriktas på energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus.

I kommittémotion 2022/23:2196 av Rickard Nordin m.fl. (C) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 4 628 272 000 kronor. Det är 316 577 000 kronor mindre än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2023.

Motionärerna betonar att klimatkrisen är akut och att den får omfattande negativa effekter runt om i världen. Motionärerna anser att Sverige och EU måste göra sig oberoende av fossil energi, i synnerhet den ryska – både för säkerheten och för klimatet. Därför vill de att elproduktionen byggs ut i en omfattning som minst motsvarar en fördubbling jämfört med i dag och utbyggnaden måste gå snabbare än nu. De vill att byggandet av minst 100 TWh ny kraft ska påbörjas innan 2024 och de föreslår också åtgärder ämnade att öka Sveriges elproduktion med minst 50 TWh under den kommande mandatperioden.

Utöver produktionsökningar inom samtliga utsläppsfria kraftslag vill motionärerna också satsa på åtgärder som ökar effektiviteten i den befintliga kraftproduktionen och på riktade satsningar på tekniker som stärker energisystemet, som t.ex. batterier, vätgas, överföringskapacitet och digitalisering. Motionärerna presenterar även ett förnyat fokus på energieffektivisering i form av ett breddat grönt avdrag.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 för 2023 föreslår motionärerna en ökning av anslaget 1:1 Statens energimyndighet med 25 miljoner kronor för att kunna finansiera motionärernas förslag om en satsning på att stärka energisektorns motståndskraft. Anslaget 1:2 Energieffektivisering föreslås minska med 379 miljoner kronor eftersom motionärerna avvisar regeringens förslag om att införa ett nytt stöd för energieffektivisering. Motionärerna hänvisar här i stället till att det ovan omnämnda gröna avdraget bör breddas till att också omfatta energieffektiviserande åtgärder, bl.a. installation av olika typer av värmepumpar i fastigheter som värms upp med direktverkande el.

Vidare föreslår motionärerna en minskning av anslaget 1:4 Energiforskning eftersom de avvisar regeringens förslag om en riktad och detaljstyrd satsning om 50 miljoner kronor på kärnkraftsforskning. Den uppfattning som redovisas i motionen är att insatser för energiforskning bör vara teknikneutrala.

Det bör enligt motionärernas uppfattning även införas ett statligt stöd för att delfinansiera arbetet med att uppdatera de kommunala vindkraftsplanerna. Av den anledningen föreslår de ett nytt anslag (99:2 Stöd för uppdaterade vindkraftsplaner). Det nya anslaget föreslås tilldelas 90 miljoner kronor under 2023.

Avslutningsvis bör det noteras att Centerpartiet inte godtar den nivå på pris- och löneomräkningen som regeringen har använt i budgetpropositionen. Motionärerna föreslår en lägre nivå, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna. Inom utgiftsområde 21 gäller detta anslagen till Energimyndigheten och till Energimarknadsinspektionen.

I kommittémotion 2022/23:2168 av Marielle Lahti m.fl. (MP) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till

25 650 500 000 kronor. Det är 20 705 651 000 kronor mer än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2023.

Motionärerna pekar på en mängd allvarliga problem som förbränningen av fossila bränslen medför. De anser att ett energisystem baserat på förnybara energikällor, kompletterat med energilagring och smarta elnät, inte bara är bra för klimatet utan dessutom är en säkerhetspolitisk nödvändighet. Dessutom menar de att det ofta är billigare att producera el och värme med förnybar eller geotermisk energi än med fossil energi.

För att bli kvitt det skadliga beroendet av fossila bränslen förordar motionärerna att stora delar av samhället elektrifieras, vilket enligt många bedömare kommer att resultera i en fördubblad elanvändning till 2045. Motionärerna vill därför storsatsa på förnybar och billig energiproduktion.

Vindkraften är enligt motionärerna i dag den billigaste energiproduktionen. I dagsläget stoppas dock många av Sveriges vindkraftsprojekt av kommunerna. För att göra det mer attraktivt för kommunerna vill motionärerna anslå 3,6 miljarder kronor under 2023 under anslaget 1:3 Insatser för fossilfri elproduktion för att finansiera en lokal elbonus, där kommunerna får 10 miljoner kronor för varje befintlig TWh förnybar el som de producerar, och 30 miljoner kronor för varje tillkommande TWh sådan el.

Under samma anslag föreslår motionärerna också att det avsätts medel för satsningar på solenergi. Utöver att ändra reglerna för det s.k. gröna avdraget vill de att det offentliga bör gå före genom att installera solenergi på alla offentliga byggnader. Under 2023 satsar de 5 miljarder kronor på detta.

Vidare vill motionärerna stimulera investeringar i solvärme och därför satsar de 350 miljoner kronor på ett investeringsstöd för storskalig solvärme. Även dessa medel avsätts under anslaget 1:3 Insatser för fossilfri elproduktion.

Motionärerna vill också se kraftiga satsningar på energieffektivisering eftersom de menar att energieffektivisering är det snabbaste, billigaste och mest miljövänliga sättet att minska kostnaderna för och miljöpåverkan av energi. Det som anförs i motionen är att staten bör ta en mer aktiv roll i att stötta hushållen och företagen i denna utveckling. Motionärerna föreslår mot den bakgrunden ett stöd under de nästkommande två åren där staten tar 80 procent av kostnaden för alla åtgärder som effektiviserar hushålls och fastighetsägares energianvändning. De satsar sammantaget 7,5 miljarder kronor på denna krisåtgärd, varav 6 miljarder kronor ligger inom detta utgiftsområde under anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering.

Det är också motionärernas uppfattning att det s.k. Energisteget snarast bör återinföras för att stötta näringslivets arbete med energieffektivisering. De satsar därför 2 miljarder kronor på detta under anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering.

Sveriges elnät är i stort behov av utbyggnad och utveckling, framhåller motionärerna. Därför vill de uppgradera det svenska elnätet så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust nät som klarar mer förnybar el och som gör det möjligt att överföra stora mängder förnybar el mellan EU:s länder med innebörden att EU:s medlemsstater hjälper varandra att möta olika energibehov.

Motionärerna föreslår att drygt 400 miljoner kronor satsas på teknik som kan bidra till att balansera nätet. Pengarna avsätts under ett nytt anslag, anslaget 99:3 Energiteknik. Samtidigt pekar de på behovet av testbäddar för att ta fram både affärsmodeller och ny teknik för flexibel produktion, flexibel konsumtion och flexibla elnät. Därför har de föreslagit att 40 miljoner kronor av anslaget 1:4 Energiforskning ska öronmärkas för finansiering av testbäddar för experiment med flexibla elnät. Det nyssnämnda anslaget föreslås även öka med knappt 105 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Bakgrund och pågående arbete

I den *Överenskommelse för Sverige* som slöts mellan regeringspartierna och Sverigedemokraterna efter valet hösten 2022 (det s.k. Tidöavtalet) anges att det kommer att överlämnas en energiforskningsproposition till riksdagen ”som innebär att energiforskningen läggs om i grunden, för alla fossilfria kraftslag där kärnkraften har en självklar plats”.

I samma överenskommelse anges det också att det ovan omnämnda uppdraget till Energimyndigheten att utarbeta en fjärr- och kraftvärmestrategi ”behöver kompletteras med skrivningar om sektorskopplingar (el, processvärme, fjärrvärme, vätgas) och med specifika skrivningar om att utvärdera kärnenergi och inkludera den i strategin”. Vidare anges det att kraftvärmeskatten, avfallsförbränningskatten och skatten på bioolja ska ses över för att skapa bättre förutsättningar för kraftvärmens.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer till fullo i regeringens uppfattning att det behövs en ny inriktning på energipolitiken och välkomnar regeringens avsikt att revidera målet om förnybar elproduktion till 2040. Genom att inkludera all fossilfri kraftproduktion i målet ges det betydligt bättre förutsättningar för energipolitiken att ge ett verkligt bidrag till lösningarna på klimatutmaningarna. Ett ensidigt fokus på intermittent förnybar vind- och solelproduktion räcker helt enkelt inte, utan blir i många stycken mer en symbolhandling än något som har reell effekt. Med ett nytt mål ges kärnkraften helt andra förutsättningar att bli en fossilfri bas på vilken andra fossilfria kraftslag kan bidra. Att myndigheterna på energiområdet även får en tydligare styrning med inriktning på att betrakta kärnkraften som en naturlig del av kraftsystemet ser utskottet också som positivt.

Ökad elproduktion syftar dock långt ifrån enbart till att möta klimatutmaningar. Omfattande elektrifiering inom flera samhällssektorer gör att elkonsumtionen kan komma att fördubblas. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att ny kärnkraft kommer att ha en avgörande roll både genom att bidra med mer el och för att återupprätta en leveranssäker och trygg elförsörjning. De utfästelser som regeringen gör om en garantiram för kärnkraft liksom om att se över regelverken i syfte att underlätta tillkomsten av sådan planerbar

baskraftproduktion ställer sig utskottet således bakom. Utskottet ställer sig även positivt till att det ska införas nya regler som garanterar rätten till produktion så länge anläggningarna är i gott skick och drivs på ett säkert sätt. Enligt utskottets uppfattning är det även rimligt att förutsättningslöst utreda möjligheterna till återstart av planerbar elproduktion i södra Sverige. Utskottet välkomnar också att regeringen aviserar satsningar på forskning och innovation om kärnkraft, inklusive forskning inom strålsäkerhetsområdet och på att stärka kompetensen vid de myndigheter som är viktiga för kärnkraftens utveckling.

Även om utskottet ser ett behov av att lyfta fram kärnkraften finns det även fortsättningsvis betydande utrymme för den förnybara elproduktionen att bidra till den svenska energimixen. Utskottet instämmer med regeringen i att vindkraften har en viktig roll i det avseendet även om utskottet också delar regeringens uppfattning om att vindkraften ska verka under konkurrensneutrala villkor och byggas ut med hänsyn tagen till lokala intressen och till miljön. Även solceller kan vara ett alternativ både för företag, småhusägare och boende i flerfamiljshus. Utskottet ställer sig därför positivt till att regeringen har för avsikt att se över kraven på bygglov för integrerade solceller och att den kommer att föreslå höjd subventionsgrad för solceller inom ramen för det gröna skatteavdraget.

Utskottet vill understryka betydelsen av att ett starkt fokus på elproduktionsfrågorna inte skymmer det faktum att ökad produktion förutsätter ett väl fungerande kraftnät. Utan möjligheter att överföra elen mellan produktionsplatser och konsumenter, såväl inom Sverige som mellan länder kommer produktionsutbyggnaden till stor del att förfelas. Det krävs således ett tydligt systemperspektiv för att utvecklingen ska bli effektiv och inte präglas av obalanser, teknisk flaskhalsproblematik och andra systembrister. Utskottet vill liksom regeringen även peka på vikten av att de tillståndsgivande myndigheterna inte blir byråkratiska flaskhalsar i detta sammanhang. Den omfattande elektrifieringen som samhället står inför ställer stora krav på effektiva och snabba tillståndsprocesser för såväl elnätets utbyggnad som för tillkomsten av ny produktion. Det är mot den bakgrunden positivt att regeringen föreslår att Energimarknadsinspektionen ska tillföras ytterligare medel för att kunna svara upp mot dessa ökade krav.

Utöver ökad kraftproduktion och nätutbyggnad är det viktigt att använda den energi som produceras på ett effektivare sätt. Detta stärker både Sveriges konkurrenskraft och minskar såväl klimatpåverkan som annan miljöpåverkan. Därtill minskar konsumenternas sårbarhet mot höga energipriser. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet de betydande satsningar som regeringen föreslår på olika energieffektiviseringsåtgärder. Det handlar bl.a. om ett investeringsbidrag för konvertering av uppvärmningssystem och för energieffektiverande renovering av småhus som värms med direktverkande el eller gas.

Utskottet tvingas konstatera att Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har – tillsammans med flera andra faktorer – gjort att elförsörjningssituationen inför den kommande vintersäsongen är ansträngd. Mot den bakgrunden ser

utskottet det som betydelsefullt att den svenska elberedskapen ges ökad uppmärksamhet. Det är enligt utskottets uppfattning positivt att regeringen föreslår en höjning av anslaget för elberedskap i syfte att stärka det civila försvaret inom energiområdet.

När det gäller transportsektorns elektrifiering delar utskottet regeringens uppfattning om behovet av satsningar på utbyggnad av laddinfrastruktur i hela landet, och utskottet står således bakom regeringens förslag om satsningar på detta område.

Utskottet konstaterar också att regeringen påpekar att kraftvärme bidrar till planerbar och stabil elförsörjning i Sverige, men att avfallsförbränningskatten har försvagat lönsamheten för detta produktionsslag. Här noterar utskottet att regeringen därför meddelar avsikten att avskaffa avfallsförbränningskatten och att produktionen av värme i kraftvärme- och värmeverk inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem ska befrias från koldioxidskatt. Skattefrågor bereds emellertid av riksdagens skatteutskott, varför utskottet avstår från att kommentera dessa avsikter närmare.

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen inte nämner något om energiforskningens framtida inriktning, men har noterat att den enligt det s.k. Tidöavtalet ska inriktas på att möjliggöra en effektiv klimatomställning och på att stärka den svenska konkurrenskraften. Det aviseras där att det ska läggas fram en ny energiforskningsproposition som innebär att energiforskningen läggs om i grunden, för alla fossilfria energislag, och där kärnkraften har en självklar plats.

När det gäller de tillkännagivanden som regeringen redovisar i budgetpropositionen vill utskottet påminna om att konstitutionsutskottet våren 2017 framhöll att det berörda utskottet lämpligen redovisar sin syn i samband med att regeringen i t.ex. budgetpropositionen redovisar sin behandling av ett tillkännagivande (bet. 2016/17:KU21).

Utskottet kan mot denna bakgrund konstatera att regeringen redovisar tre tillkännagivanden som slutbehandlade i den del av budgetpropositionen för 2023 som omfattar utgiftsområde 21 Energi. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i det avseendet och betraktar således de tre tillkännagivandena som slutbehandlade.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 21 Energi och de förslag till bemyndiganden för 2023 som är knutna till några av anslagen. Utskottet tillstyrker också de förslag som gäller Svenska kraftnäts investeringsplan 2023–2025 och finansiella befogenheter 2023 liksom förslaget om elberedskapsavgiftens storlek 2023. Följaktligen avstyrker utskottet de förslag till alternativa anslagsfördelningar som föreslås i motionerna.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 21 (S)

Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S) anför:

Genom beslut den 13 december 2022 väntas riksdagen fastslå att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 4 944 849 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Den samlade kraftfulla politik vi står bakom och som Sverige verkligen behöver under en orolig tid redovisas i partimotion 2022/23:2074 (S). Förslagen i den motionen måste ses som en helhet och vi anser därför att det vore olämpligt att bryta ut vissa delar och behandla dessa i särskild ordning. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservationerna 1 och 5 i det betänkandet. Efter- som riksdagen alltså väntas ställa sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än de vi har föreslagit avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21 Energi. Vi vill dock i detta särskilda yttrande redovisa den syn på energipolitiken som även återfinns i motion 2022/23:2057 (S).

Det råder orostider. Det rasar ett brutalt krig i Sveriges närområde, inflationen är hög och ekonomin är på väg in i en lågkonjunktur. Hushållen pressas av höga elpriser, stigande boräntor och dyra drivmedel. Reallönerna urholkas när det blir allt dyrare att leva, bo och äta. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle där välfärden levererar och det blir viktigt att möta tuffa tider tillsammans. Samtidigt finns det flera andra samhällsproblem att hantera. Klimatkrisen är bara ett av dessa som behöver mötas med en politik som både bygger ett starkt, hållbart samhälle och som skapar gröna jobb i hela landet. Sverige behöver nu öka takten i klimatomställningen så att fler gröna jobb kan skapas.

En omfattande elektrifiering av samhället baserad på en kraftigt utbyggd elproduktion ser vi som en avgörande faktor för att kunna ställa om Sverige i hållbar riktning – både för att pressa ned priserna för vanligt folk och för att klara industrins elektrifiering och konkurrenskraft. Sverige behöver alltså mer billig el så snabbt det går. För att lyckas med detta kommer alla förnybara och fossilfria energislag att behövas inklusive vindkraft, solenergi, vattenkraft och kärnkraft. Den nationella elektrifieringsstrategi som den förra regeringen presenterade våren 2022 anser vi måste fullföljas. Åtgärderna i strategin syftar till att undanröja hinder för utbyggnaden av elproduktionen och säkerställa att det finns leveranser av el under dygnets alla timmar. Tillståndprocesserna för etablering av ny elproduktion måste bli snabbare, enklare och mer förutsägbara utan att det ges avkall på höga svenska miljökrav.

Vi menar också att det är angeläget att se över hur regelverket kan förändras och andra åtgärder som behövs för att det ska vara möjligt att utnyttja både

den befintliga och framtida kärnkraften. Regelverket måste helt enkelt uppdateras i takt med att tekniken utvecklas. Ett annat kraftproduktionslag med stor potential – inte minst i södra Sverige – som behöver få bättre förutsättningar är den havsbaserade vindkraften. Havsbaserad vindkraft bidrar till ett elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Svenska kraftnäts planerade insatser för anslutning av havsbaserad vindkraft bör därför fortsätta. Vi anser också att den eventuella potentialen i kraftvärmen bör nyttjas liksom den som finns på solenergiområdet. I det senare fallet vill vi att det tillsätts en utredning för att se över möjligheterna att kräva solceller på såväl offentliga som kommersiella byggnader.

Fortsatta satsningar på elektrifiering kräver dock inte bara ökad produktion utan också förbättrade möjligheter att överföra elen mellan producenter och konsumenter. Takten i utbyggnaden av elnätet måste öka samtidigt som det är viktigt att kostnaderna för utbyggnaden är rimliga för elkunderna, oavsett var i landet de bor eller var ett företag är etablerat. Vi vill också att det görs en översyn av indelningen av elprisområden.

För att sänka elpriserna ytterligare ser vi också ett behov av att elprissättningen på den europeiska marknaden reformeras, så att elpriserna frikopplas från gaspriset.

Enligt vår uppfattning krävs det långsiktiga förutsättningar för att det ovan anförda ska bli verklighet, och vi vill därför se en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken och en generalplan för energiproduktionen som är offensiv och heltäckande. Ett offensivt förhållningssätt innebär bl.a. att ledtiderna för investeringar och tillstånd både för industrins omställning och för energiproduktionen måste kortas. Särskilt angeläget är det att korta tillståndsprocesserna för havsbaserad vindkraft.

Effektivare användning av energi är också en viktig pusselbit i omställningsarbetet. Hushållen bör få mer stöd för att kunna genomföra nödvändiga insatser på detta område. Det är ett bra sätt för dessa att minska sina elkostnader och sin energiförbrukning på både kort och lång sikt. Vi anser att Energimyndigheten ska fortsätta sin energieffektiviseringskampanj, och vi vill stötta energieffektivisering i småhus, flerbostadshus och inom industrin. Syftet med åtgärderna är att bidra till klimatomställningen, skapa jobb, säkerställa en jämn tillgång till energi och minska risken för negativa effekter av volatilitet i energipriserna. Vi vill även återinföra det stöd för energieffektivisering av flerbostadshus som försvann i och med riksdagens beslut om att anta det budgetförslag för 2022 som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna stod bakom. För att öka takten i energieffektiviseringen vill vi även höja subventionsgraden inom ramen för rotavdraget för tjänster som bidrar till sådan effektivisering.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 har vi ingen annan uppfattning än den som regeringen har föreslagit bortsett från anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering. Som har angetts ovan vill vi se ökade satsningar på energieffektivisering i bostäder men eftersom möjligheterna till energieffektiviseringsåtgärder i småhus ökar som en följd av att rotavdraget föreslås få en

annan utformning i det samlade budgetalternativ som vi står bakom, anser vi att en del av den ökning av anslaget som regeringen föreslår för det aktuella anslaget (367 miljoner kronor) skulle ha flyttats till utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och där ha inriktats på att finansiera energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus.

Beträffande redovisningen av slutbehandlade tillkännagivanden i budgetpropositionen delar vi inte regeringens bedömning när det gäller tillkännagivandet om vissa kompletteringar av Energimyndighetens pågående uppdrag att utarbeta en strategi för kraft- och fjärrvärme. Enligt vår uppfattning kan tillkännagivandet inte betraktas som slutbehandlat med hänvisning till att regeringspartierna har gjort vissa utfästelser om kompletteringar av uppdraget som ligger i linje med tillkännagivandet i ett högst informellt avtal som vägleder deras samarbete (det s.k. Tidöavtalet).

Avslutningsvis har vi inga invändningar mot förslagen i budgetpropositionen om elberedskapsavgiftens storlek eller om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

2. Statens budget inom utgiftsområde 21 (V)

Birger Lahti (V) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället för att delta i beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet väljer jag att redovisa Vänsterpartiets syn på energipolitiken i detta särskilda yttrande.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:1299 (V). Motionen behandlas i betänkandet 2022/23:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservationerna 2 och 6 i det betänkandet. I den nyssnämnda motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 21. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi läggs fram i motion 2022/23:1280 (V).

Jag anser att det välfärdssamhälle som tidigare generationer har byggt upp bör återupprättas och vill därför eftersträva en samhällsutveckling med goda och jämlika förutsättningar för alla som bor och verkar i Sverige. Den ekonomiska politiken ska inriktas på att uppnå full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Samtidigt som klimatomställningsarbetet måste accelereras betydligt för att klimatmålen ska kunna nås måste de svenska hushållens ekonomi skyddas från prischocker på exempelvis energi. När samhället ställer om ska det ske på ett socialt hållbart sätt. Samhället behöver framför allt bygga hållbara alternativ till dagens klimatskadliga verksamheter. Jag ser det som mycket beklagligt att när världssamfundet verkligen behöver kraftsamla för att

möta klimatutmaningen skämmer regeringen ut Sverige och gör tvärtom, nämligen sänker de svenska klimatambitioner. Det är enligt min uppfattning mycket besvärande att regeringen i detta läge väljer att ta sin hand från klimat- och energipolitiken och underlåter att agera. På energiområdet har regeringen därtill aviserat reformer som kastar Sverige flera årtionden tillbaka i utvecklingen. Ett ensidigt fokus på kärnkraft hotar exempelvis den stora viljan att investera i vindkraft både på land och till havs. Sådana investeringar skulle kunna ge ett mycket betydelsefullt kraftproduktionstillskott inom tidshorisonter som ny kärnkraft inte kommer i närheten av. Jag vill därtill öka acceptansen för vindkraft genom att lagstifta om en produktionsbaserad ekonomisk ersättning till de lokalsamhällen där vindkraften etableras.

Huvudmålet med energipolitiken bör vara stora reformer som syftar till att bygga ut den förnybara energiproduktionen och ställa om från fossila bränslen till förnybara. Transport- och industrisektorernas klimatomställning sker till stor del genom elektrifiering. Inom energiområdet finns dessutom utrymme för satsningar som inte bara är viktiga för klimatomställningen utan som även skapar arbetstillfällen och får fart på ekonomin. Med de föreslagna investeringarna skulle Sverige ta reella steg mot att bli världens första fossilfria välfärdsland.

Mot denna bakgrund ser jag mycket positivt på det omfattande investeringspaket för klimatet som Vänsterpartiet vill sjösätta. Genom investeringar på 700 miljarder kronor under de kommande tio åren accelereras klimatomställningstempot väsentligt. Det föreslagna investeringsprogrammet kommer att innebära ökad jämlikhet, stärkt produktivitet, minskad arbetslöshet och en modernisering av det svenska samhället. Under 2023 skulle jag vilja att arbetet påbörjas med att planera, samverka och koordinera detta omfattande investeringsprogram som sedan implementeras på energiområdet fr.o.m. 2024 och växlas upp under 10 år.

Jag kan konstatera att Rysslands krig i Ukraina har drivit på inflationen och framkallat stora störningar på energimarknaderna i Europa, vilket i sin tur har fått elpriserna att stiga till mycket höga nivåer. Regeringen har här utlovat en elpriskompensation. Jag ser positivt på en sådan kompensation, men menar att den riskerar att bli fördelningspolitiskt skev. Enligt min uppfattning hade regeringen onekligen kunnat hantera frågan annorlunda och eftersökt en bättre fördelning så att stödet hade landat där det gör störst nytta, dvs. hos de mest behövande. Jag hade förordat ett förslag som ger mer till vanliga hushåll men som inte är dyrare för staten än regeringens förslag, snarare tvärtom. Det hade således varit på sin plats med en omfördelning av elprisstödet, så att en betydligt större andel går till de hushåll som faktiskt har fått bära kostnaderna när elpriserna har skenat.

På längre sikt anser jag att Vänsterpartiets förslag om s.k. Sverigepriser är den naturliga lösningen för att motverka dessa prischocker. Med en sådan modell hade inte kontinentens höga elpriser kunnat smitta av sig på de svenska.

När det gäller anslagens fördelning inom utgiftsområde 21 Energi är det min uppfattning att kärnkraften borde avvecklas och att det därför inte finns

skäl att satsa några pengar på ytterligare forskning och innovation med inriktning på just detta kraftslag. Regeringens förslag om att tillföra 50 miljoner kronor för detta ändamål avvisar jag därför och anslaget borde således ha minskats med motsvarande belopp.

Jag har redan nämnt att det finns behov av att öka acceptansen för vindkraft genom att lagstifta om en produktionsbaserad ekonomisk ersättning som betalas av elproducenten och som går till de lokalsamhällen där vindkraftsproduktion tillkommer. För att gynna de kommuner där vindkraft redan har byggts, förordar jag ett statligt stöd som ersättning för redan existerande vindkraftsparker under en övergångsperiod på två år. Syftet med stödet är att de kommuner som redan har upplåtit mark till vindkraftsbyggen ska ersättas innan lagstiftning om en produktionsbaserad ekonomisk ersättning från elproducenten till de lokalsamhällen där vindkraft byggs, kommer på plats. För att kunna finansiera stödet under övergångsperioden 2023–2024 har Vänsterpartiet föreslagit ett nytt anslag om 275 miljoner kronor under 2023 och 2024.

Beträffande anslagen inom utgiftsområde 21 Energi vill jag avslutningsvis även påminna om det stora ovan omnämnda klimatinvesteringsprogram som Vänsterpartiet föreslår borde börja finansieras fr.o.m. 2024. Satsningen har redan nu markerats i partiets anslagsförslag inom utgiftsområde 21 genom att två nya anslag har introducerats (Stärkt elöverföringskapacitet och Investeringar till lokal förnybar elproduktion). Till dessa båda anslag har emellertid inga medel avsatts under 2023, varför de inte redovisas i betänkandets bilaga 2.

När det gäller redovisningen av slutbehandlade tillkännagivanden i budgetpropositionen delar jag inte regeringens bedömning när det gäller tillkännagivandet om vissa kompletteringar av Energimyndighetens pågående uppdrag att utarbeta en strategi för kraft- och fjärrvärme. Enligt min uppfattning kan tillkännagivandet inte betraktas som slutbehandlat med hänvisning till att regeringspartierna har gjort vissa utfästelser om kompletteringar av uppdraget i linje med tillkännagivandet i ett högst informellt avtal som vägleder deras samarbete (det s.k. Tidöavtalet).

Avslutningsvis har jag inga invändningar mot förslagen i budgetpropositionen om elberedskapsavgiftens storlek eller om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

3. Statens budget inom utgiftsområde 21 (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C) anför:

Som en konsekvens av att riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar, avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag vill däremot i det här särskilda yttrandet redovisa min uppfattning om politikens

inriktning och Centerpartiets budgetförslag som alltså tyvärr sannolikt kommer att avvisas. Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2180. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservationerna 3 och 7 i det betänkandet. I den nyssnämnda partimotionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi. Centerpartiets förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområdet finns i motion 2022/23:2196.

Jag kan konstatera att Sverige står inför svåra ekonomiska tider. Priser, räntor och arbetslösheten stiger. Allt fler kan inte betala sina räkningar eller har råd att tanka bilen. Samtidigt fortsätter världens utsläpp att öka. I detta allvarliga läge krävs det att politiken fokuserar på det som är viktigt på riktigt, dvs. på att fler ska kunna få eller behålla ett jobb, på att klara klimatomställningen och på att ge människor i hela landet möjlighet att klara hushållsekonomin. Dessvärre gapar regeringens budget tom på både pengar och andra förslag som kan möta dessa utmaningar. Enligt min uppfattning behövs det i stället ett kraftfullt liberalt och grönt alternativ som pekar ut en annan och mer hoppfull väg framåt för Sverige. Ett alternativ för fler jobb, minskade utsläpp och större möjligheter att bo och arbeta i hela Sverige. Detta inkluderar en kraftfull klimat- och energipolitik som bl.a. innefattar incitament för ökad energieffektivisering, billigare biobränslen och klimatsmart elproduktion med snabbare utbyggnad av ny elproduktion.

Just ökad utbyggnad av elproduktionen ser jag som en nyckelfaktor för att nå framgång på flera av de områden som jag nämner ovan. De omfattande gröna industrisatsningarna i bl.a. norra Sverige behöver mer utsläppsfri el i närtid. Jag vill ge förutsättningar för att öka Sveriges elproduktion med minst 50 TWh fram till 2026. Dessutom vill jag att minst 100 TWh ny kraft ska kunna påbörjas innan 2024. Dessa höga men nödvändiga ambitioner kräver att de berörda myndigheterna planerar för en kraftigt ökad produktion och användning av el. Som ledstjärna för detta arbete vill jag att det ska införas ett planeringsmål för att elsystemet 2040 ska kunna inrymma minst 330 TWh som också kan överföras dit den behövs.

Ökad inhemsk elproduktion minskar inte bara beroendet av fossil energi utan minskar också Sveriges och övriga Europas beroende av rysk energi, vilket är avgörande, både för klimatet och ur ett säkerhetsperspektiv. För att klimatomställningen ska kunna fortsätta i Europa och för att beroendet av Ryssland ska kunna minska måste Sverige fortsätta att bidra med grön el till kontinenten samtidigt som produktionen ökar i Sverige för att priserna ska bli lägre. Det är även avgörande att den svenska energisektorns skydd mot cyberattacker stärks för att säkra elproduktionens kontinuitet.

För att nå långsiktig bärkraftiga framgångar när det gäller att hantera klimatkrisen – bl.a. genom att öka elproduktionen – ser jag det också som nödvändigt att påbörja sådana samtal som kan bereda vägen för en ny energiuppbyggnad över partigränserna. En sådan överenskommelse skulle skapa nödvän-

diga förutsättningar för den svenska industrin och för svenska företag, samtidigt som de svenska klimatmålen kan uppnås. Precis det som näringslivet efterfrågar.

På kortare sikt ser jag också ett behov av en kriskommission som kan vidta åtgärder för att korta tillståndsprocesserna för exempelvis land- och havsbaserad vindkraft, inklusive nödvändiga anslutningskablar. Det råder bred samsstämmighet om att det går snabbast att bygga ut vindkraften, vilket även näringslivet påtalar.

Det är därför helt avgörande att det vidtas åtgärder för att stärka den lokala acceptansen för både vindkraft och nätutbyggnad. Här anser jag att det behövs ett system för lokal ersättning till både för kommuner och närboende. Dessutom anser jag att fastighetsskatten för industri- och elproducerande fastigheter bör regionaliseras.

Solel är en annan förnybar kraftproduktionsresurs som bör få ökad uppmärksamhet. Här finns det dock en rad skatteregler som jag anser bör ändras för att det ska bli mer intressant att investera i gemensamma solelanläggningar och för att det ska bli mer attraktivt att producera solel för eget bruk.

Jag ser också med tilltagande oro på regeringens hantering av den s.k. reduktionsplikten. Förslagen om att minska inblandningen av biodrivmedel i den vanliga dieseln har lett till att planerade miljardinvesteringar, syftandes till att använda svensk skogsråvara för att producera konkurrenskraftig grön diesel, har lagts på is. Jag anser att dessa investeringar i stället bör uppmuntras för att öka Sveriges oberoende av rysk och saudiarabisk olja och på sikt kunna skapa en ny industrigren som kan förse svenska transporter med grönt biobaserat bränsle. Reduktionsplikten är dessutom helt avgörande för att det ska vara möjligt att klara både de svenska och de europeiska, bindande klimatmålen. Uppnås inte de europeiska klimatmålen väntas dessutom höga kostnader antingen via böter, köp av annat medlemslands eventuella överprestation eller ett ökat upptag i marksektorn. Det sistnämnda skulle i praktiken i sin tur leda till stora inskränkningar i brukandet av den svenska skogen. Att förlita sig på elektrifiering av transportsektorn som ersättning för den sänkta reduktionsplikten är inte tillräckligt enligt de analyser som både myndigheter och regeringens egna budget gör.

Jag står självfallet bakom den omfattande handlingsplan för klimatet som Centerpartiet har föreslagit och som bl.a. innehåller ett stort antal förslag med inriktning på en kraftig ökning av den utsläppsfria elproduktionen. Flera av förslagen återfinns i Centerpartiets motion om anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Utöver ökad elproduktion syftar förslagen bl.a. till att förbättra kapaciteten i hela kraftsystemet. Vidare handlar det om att stärka det lokala stödet för investeringar i den gröna omställningen. Utöver produktionsökningar inom alla utsläppsfria kraftslag vill jag också att det satsas på åtgärder som ökar effektiviteten i den befintliga kraftproduktionen, från såväl bio-, vind- och vattenkraft som kärnkraft. Det handlar exempelvis om riktade satsningar på tekniker som stärker energisystemet, som t.ex. batterier, vätgas, överföringskapacitet och digitalisering. Det är tekniker som bidrar till ökad effektivitet

och som möjliggör en mer flexibel användning, smarta elnät, energilagring och balansering.

Jag ser också med oro på att många hushåll riskerar att få kraftigt höjda elpriser i vinter, inte minst i södra Sverige. Därför anser jag att regeringen borde ha beaktat Centerpartiets förslag till åtgärder för att barnfamiljer och hushåll ska kunna få vardagen att gå ihop under årets kallaste månader. För ett hushåll med en genomsnittlig förbrukning i södra Sverige hade det förslaget inneburit en sänkning av elräkningen med mer än 5 700 kronor i månaden. Flera av dessa förslag fanns på bordet redan inför den förra vintern i samband med att riksdagen tog ställning till budgetpropositionen för 2022. Hade rätt beslut fattats då hade Sverige stått betydligt bättre rustat än inför den vinter som redan nu har kopplat greppet om stora delar av landet.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 Energi förordar jag alltså den ram som har föreslagits av Centerpartiet, men som tyvärr inte väntas få stöd i budgetbehandlingsens första steg. Inom den ramen föreslås en ökning av anslaget 1:1 Statens energimyndighet med 25 miljoner kronor för finansiering av en satsning på att stärka energisektorns motståndskraft. Anslaget 1:2 Energieffektivisering föreslås minska med 379 miljoner kronor eftersom jag avvisar regeringens förslag om att införa ett nytt stöd för energieffektivisering. Den satsning jag står bakom på detta område finansieras i stället genom att det gröna avdraget breddas till att också omfatta energieffektiviserande åtgärder, bl.a. installation av olika typer av värmepumpar i fastigheter som värms upp med direktverkande el.

Jag anser också att anslaget 1:4 Energiforskning borde ha minskats eftersom jag avvisar regeringens förslag om en riktad och detaljstyrd satsning om 50 miljoner kronor på kärnkraftsforskning. Den uppfattning som redovisas i motionen är att insatser för energiforskning bör vara teknikneutrala, vilket ju även regeringen ger uttryck för i andra texter.

Det borde även ha införts ett statligt stöd för att delfinansiera arbetet med att uppdatera de kommunala vindkraftsplanerna (nytt anslag 99:2 Stöd för uppdaterade vindkraftsplaner) som borde ha tilldelats 90 miljoner kronor under 2023. Ett sådant stöd efterfrågas från lokalt håll för att det ska vara möjligt att öka takten i utbyggnaden av elproduktionen.

Avslutningsvis har jag en annan uppfattning än regeringen när det gäller det tillkännagivande från riksdagen om en strategi för kraftvärme som har redovisats som slutbehandlat i budgetpropositionen. Regeringen har inte på något sätt redovisat en sådan strategi, och några lösa skrivningar i regeringssamarbetets egen överenskommelse kan knappast kallas strategi och ger inte heller branschen den trygghet och de långsiktiga förutsättningar som den har förtjänat. Jag har emellertid inget att invända mot förslagen i budgetpropositionen om elberedskapsavgiftens storlek eller om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

4. Statens budget inom utgiftsområde 21 (MP)

Elin Söderberg (MP) anför:

Genom beslut den 13 december 2022 väntas riksdagen fastslå att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 4 944 849 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Detta är beklagligt när vi befinner oss i ett akut globalt klimatnödläge. Vad som i stället behövs är en kraftfull klimatpolitik för att Sverige och världen ska klara den omställning som är helt nödvändig. En politik med den inriktningen har presenterats i partimotion 2022/23:2275 (MP). Jag står bakom det som anförs i den motionen, vars innehåll även avspeglas reservationerna 4 och 8 i finansutskottets ovan omnämnda betänkande. Samtidigt anser jag att de förslag som presenteras där bör ses som ett samlat paket. Med hänvisning till att riksdagen alltså väntas besluta om andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än de jag står bakom, avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21 Energi. Jag väljer i stället att redovisa min syn på energipolitiken i detta särskilda yttrande. Den inriktning jag stöder framgår även i motion 2022/23:2168 (MP).

Det råder sannolikt inga delade meningar om att vi lever i en orolig tid. Putins invasionskrig i Ukraina och coronapandemin har påverkat hela världsekonomin. Bränsle-, energi- och livsmedelskostnader drivs upp överallt och framtiden förefaller i många avseenden som mycket osäker.

Samtidigt får dessa utmaningar inte leda till handlingsförlamning när det gäller att möta den kanske största globala utmaningen, nämligen hotet mot klimatet och alla de förödande konsekvenser som följer i kölvattnet av stigande globala temperaturer. Förbränning av fossila bränslen har skapat nästan 80 procent av koldioxidutsläppen sedan den industriella revolutionen och fossila bränslen står än i dag för över 80 procent av energianvändningen globalt.

Jag förordar därför en mycket kraftfull klimatpolitik, där insatser på det energipolitiska området spelar en central roll. Jag ser det således som mycket angeläget att bygga vidare på de revolutionerande insatser för klimatet som grundlades under Miljöpartiets tid i regeringsställning. Dessa insatser byter den nytillträdda regeringen nu ut mot ett kolsvart budgetalternativ som innebär ökade fossila subventioner och ett fortsatt beroende av tvivelaktiga oljestater. Putins energikrig mot Europa har visat att övergången från det fossila till det förnybara är akut också ur ett rent säkerhetsperspektiv. EU:s beroende av rysk energi är, och har varit, en enorm svaghet rent strategiskt eftersom Putin har kunnat justera flödet av framför allt gas som ett påtryckningsmedel. Exportintäkterna från ryska fossila bränslen har dessutom finansierat Putins krig. Ett energisystem baserat på förnybara energikällor kompletterat med energilagring är alltså inte bara bra för klimatet utan är dessutom en säkerhetspolitisk nödvändighet.

För att bli kvitt det skadliga beroendet av fossila bränslen måste stora delar av samhället elektrifieras, vilket kan leda till att elanvändningen fördubblas till

2045. Detta kräver inte bara större elproduktion utan också effektivare användning av energin och ett smart elnät som kan hantera framtidens utmaningar.

Jag ser det som mycket positivt att Sveriges industrier inte bara vill delta i omställningen utan att de vill leda den. Det är dock politikens roll att tillhandahålla flera av de nödvändiga förutsättningarna för att de ska kunna göra detta. När elpriserna stiger behövs en snabb och kraftfull utbyggnad av elproduktionen och åtgärder för ökad energieffektivisering för hushåll och företag. Eftersom mer grön el är en mycket viktig del av lösningen på flera olika samhällsutmaningar förordar jag en satsning på förnybar och billig energiproduktion.

Vindkraften är i dag den billigaste energiproduktionen och därför vill jag att vindkraften till havs byggs ut i hela landet och att det går snabbt. Därtill bör det finnas en rejäl ekonomisk återbäring till de kommuner där vindkraften byggs. Genom att betala kommunerna för den förnybara el de producerar blir det mer attraktivt att öppna för ny vindkraft på fler ställen. Dessutom stärks dessa kommuners ekonomi och deras förutsättningar att lösa sina uppgifter på ett än bättre sätt.

Utöver mer vindkraft anser jag att det offentliga har ett särskilt ansvar för att använda så hållbara lösningar som möjligt. Därför vill jag att alla lämpliga byggnader som ägs av staten, regionerna eller kommunerna ska installera solpaneler på taket. Enbart i södra Sverige skulle en sådan satsning kunna ge ny elproduktion som motsvarar en hel kärnkraftsreaktor. Genom solceller på villatak och flerbostadshus kan även hushållen minska sina elkostnader. Reglerna för skattereduktionen för grön teknik (det s.k. gröna avdraget) bör ändras så att även andelsägd förnybar el omfattas. Det skulle underlätta för bostadsrättsföreningar, hyresrätts-hushåll och samfälligheter att investera i solenergi.

Ökad produktion av förnybar el ställer också särskilda krav på ett välfungerande elnät. Därför vill jag uppgradera det svenska elnätet så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust elnät som klarar mer förnybar – om än inte sällan intermittent – elproduktion. För att EU ska kunna göra sig oberoende av skurkstaterna och klara klimatomställningen behövs dessutom ett nät som kan överföra stora mängder billig och förnybar el både inom Sverige och mellan EU:s länder.

Effektivare energianvändning är det snabbaste, billigaste och mest miljövänliga sättet att minska denna användnings kostnader och miljöpåverkan. På detta område vill jag lyfta fram förslaget om att staten ska stå för 80 procent av kostnaden för privata energieffektiviseringsinsatser. Därmed skulle Sverige få mer och billigare el och ett effektivare energisystem. Dessutom vill jag återinföra och förstärka det s.k. Energisteget, dvs. ett reformprogram för energieffektiviseringsåtgärder inom industrin.

Flera satsningar på att elektrifiera vägtransportsektorn ser jag också som mycket betydelsefulla i sammanhanget. Det behövs även åtgärder för att minska flygets klimatpåverkan i form av omställning till förnybara bränslen, elektrobränslen och elflyg för de flygresor som inte kan ersättas på annat sätt.

Jag anser det vara helt nödvändigt att stötta hushåll och företag i en tid med skenande priser på många nödvändiga varor och tjänster, inklusive på el. Där- emot vänder jag mig mot den orättvisa utformningen ur ett fördelningsperspektiv av det högkostnadsskydd som regeringen har skisserat. Jag hade i stället förordat ett stöd som ger en reell effekt för dem som verkligen behöver det, däribland hushåll som riskerar att hamna i energifattigdom.

När det gäller fördelningen av statens medel inom det här aktuella utgifts- området hade jag alltså hellre sett en fördelning i linje med den som Miljöpar- tiet föreslår och med den inriktning som har berörts ovan. Det handlar för det första om en mycket omfattande satsning på energieffektivisering och förny- bar elproduktion. Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering anser jag bor- de vara ca 7,8 miljarder kronor större än vad regeringen föreslår. Dessa medel skulle bl.a. gå till ett stöd där staten tar 80 procent av kostnaden för alla åtgär- der som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare. Som har nämnts ovan vill jag även att det s.k. Energistegget snarast ska åter- införas för att stötta näringslivets arbete med sådan effektivisering. Även detta finansieras genom förstärkningen av anslaget 1:2 Insatser för energieffektivi- sering.

Den största avvikelser från regeringens förslag till anslagsfördelning som jag förordar är den som gäller anslaget 1:3 Insatser för fossilfri elproduktion. Jag har redan tidigare i detta särskilda yttrande argumenterat för behovet av stora satsningar på vindkraft och solenergi. Här konkretiseras detta ytterligare eftersom jag anser att det nyssnämnda anslaget borde ha varit drygt 12 miljar- der kronor högre för 2023 än vad regeringen har föreslagit. För att göra det mer intressant för kommunerna att välkomna vindkraftutbyggnad inom sina gränser anser jag att staten borde finansiera en lokal elbonus till de berörda kommunerna som baseras på den mängd vindel som produceras. Tanken är att kommunerna skulle få 10 miljoner kronor för varje befintlig TWh förnybar el som de producerar, och 30 miljoner för varje tillkommande TWh.

Vidare vill jag att det under samma anslag skulle ha avsatts medel för sats- ningar på solenergi. Utöver att ändra reglerna för det s.k. gröna avdraget för- ordar jag att det offentliga går före genom att installera solenergi på alla offent- liga byggnader. Dessutom är min uppfattning att delar av anslaget borde an- vändas till ett investeringsstöd för storskalig solvärme.

Moderniseringen av det svenska elnätet i linje med vad som har anförts ovan, kommer att kräva nya tekniska lösningar. Därför anser jag att det borde ha avsatts drygt 400 miljoner kronor till ett nytt anslag (99:3 Energiteknik) för utveckling av teknik som bl.a. kan hjälpa till att balansera nätet. Jag ser också ett behov av att stimulera framväxten av både affärsmodeller och ny teknik för flexibel produktion och konsumtion samt flexibla elnät. Här behövs det emel- lertid mer forskning, och en ökning av anslaget 1:4 Energiforskning med knappt 105 miljoner kronor hade jag därför velat se liksom att 40 miljoner kronor av dessa hade öronmärkts för finansiering av testbäddar för experiment med flexibla elnät.

Avslutningsvis har jag ingen annan uppfattning än regeringen när det gäller de tillkännagivanden som har redovisats som slutbehandlade i budgetpropositionen. Jag har heller inget att invända mot förslagen i budgetpropositionen om elberedskapsavgiftens storlek eller om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget under 2023 för elberedningsavgiften till högst 350 000 000 kronor (avsnitt 2.9.6).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för elförsörjning för 2023–2025 som en riktlinje för Affärsverket svenska kraftnäts investeringar (avsnitt 2.10.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 2.10.3).
4. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning i propositionen.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:1280 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2057 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2168 av Marielle Lahti m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell A i motionen.

2022/23:2196 av Rickard Nordin m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Statens energimyndighet	452 970	±0	±0	23 156	±0
1:2 Insatser för energieffektivi- visering	397 000	-367 000	±0	-379 000	7 841 000
1:3 Insatser för fossilfri elpro- duktion	21 000	±0	±0	±0	12 004 000
1:4 Energiforskning	1 417 723	±0	-50 000	-50 000	104 723
1:5 Energimarknadsinspektionen	209 401	±0	±0	-482	±0
1:6 Elberedskap	453 000	±0	±0	±0	±0
1:7 Avgifter till internationella organisationer	25 328	±0	±0	±0	328
1:8 Energi- och klimatomställ- ning på lokal och regional nivå m.m.	155 000	±0	±0	±0	±0
1:9 Elsäkerhetsverket	73 427	±0	±0	-251	328 000
1:10 Laddinfrastruktur	1 090 000	±0	±0	±0	±0
1:11 Biogasstöd	650 000	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver reger- ingens förslag</i>					
99:1 Vindkraft – ersättningsmo- dell till kommuner	±0	±0	275 000	±0	±0
99:2 Vindkraftsplaner	±0	±0	±0	90 000	±0
99:3 Energiteknik	±0	±0	±0	±0	427 600
Summa för utgiftsområdet	4 944 849	-367 000	225 000	-316 577	20 705 651

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2023 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2	Insatser för energieffektivisering	660 000	2024–2025
1:3	Insatser för fossilfri energiproduktion	30 000	2024–2025
1:4	Energiforskning	3 300 000	2024–2028
1:6	Elberedskap	2 000 000	2024–2038
1:8	Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m.	120 000	2024–2025
1:10	Laddinfrastruktur	1 300 000	2024–2025